

Plenum

Torsdag 26.9.2024 kl. 10.00—21.45

3.1. Muntlig fråga om regeringens ekonomi- och sysselsättningspolitik (Ville Skinnari sd)

Muntligt spörsmål MFT 150/2024 rd

Muntlig frågestund

Talman Jussi Halla-aho: Ledamot Skinnari, varsågod.

Debatt

16.01 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Arvoisa pääministeri Orpo, koko Suomi haluaa kasvua. Tällekin vuodelle sitä luvattiin, mutta tulostaulu — se näyttää nyt miinusta. Ja nyt luovuitte alijäämätavoitteistanne. Tuloksenne työllisyyden hoitamisessa on ollut koko Euroopan surkein. Työnhakijoita on tällä hetkellä 280 000.

Rakennusalan romahdus selittää suurimman osan Suomen talouden ja työllisyyden heikosta kehityksestä. Tästä ette voi syyttää vain suhdanteita. Olisitte voineet loiventaa tätä alamäkeä. Te ette ole tehneet todellisia toimenpiteitä rakennusalan laman ja siitä seuranneen työttömyyden hoitamiseksi.

Pääministeri Orpo, tulostaulu — se ei valehtele. [Puhemies koputtaa] Miksi näin kävi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuntoministeri Mykkänen voi jatkaa asuntopolitiikan osalta.

Jos katsotaan tulostaulua, niin tähän kisaan, jos pysytään näissä urheilutermeissä, lähdettiin kyllä todella vaikeasta tilanteesta. [Timo Harakka: Ennätystyöllisyydestä!] Me lähdettiin vaikeasta tilanteesta. Valtio velkaantuu kroonisesti, ja rakenteelliset uudistukset olivat tekemättä pitkiltä ajoilta. Siksi me tehtiin hallitusohjelma, joka on kasvun ohjelma, se on työllisyyden ohjelma ja sen lisäksi kokonaisuus, jossa sopeutetaan taloutta yhdeksällä miljardilla eurolla.

Me edetään määrätietoisesti tämän suunnitelman puitteissa ja me ollaan myöskin pystytty reagoimaan vaikeaan suhdannetilanteeseen. Kun viime syksynä tilanne vaati, pystyimme tekemään vielä kolmen miljardin lisäsopeutukset.

Hallitus toimii koko ajan. Tänään olemme asettaneet Risto Murroneen vetämän kasvutyöryhmän, josta haetaan lisää eväitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

16.03 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen, hallituksessa tämä on teidän vastuullanne. Rakennusalan mukaan olemme menettäneet miljardien hankkeet. Miksi te ette käyttäneet niitä työkaluja, niitä välineitä, joita teillä olisi ollut käytettävissänne? [Oikealta: Lisää velkaa!] Muualla maailmassa näin tehdään. Muualla maailmassa työkaluja käytetään. [Sari Sarkomaa: Siellä on edellinen hallitus ollut viisaampi kuin täällä!] Teidän hallituksenne linja ja teidän linjanne, ministeri Mykkänen, on ollut se, että markkinat hoitavat, ja siksi Suomi seisoo.

Ministeri Mykkänen, teillä on ollut kasvun avaimet käsissä, ja te todella tunnette vielä toimialan todella hyvin. Miksi te ette ole toimineet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.04 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä kestävästi kohtuuhintaisia asuntoja tarpeeseen Suomessa syntyy sillä, että meillä on ostovoimaa, ihmisillä kyky hankkia asuntoja ja rakentajilla rakennuttaa. Kun tilanne on se, että rakennuttajilla on ollut tyhjillään tuhansia asuntoja, niin kannettu vesi pysyy huonohkosti kaivossa. Kuitenkin, edustaja Skinnari, joka asiapohjaisena poliitikkona varmasti nämä asiat tietääkin, ehkä hieman kohtuullistaaksemme kuvaustanne sanon, että tänä vuonna viisi kuudesta kerrostaloasunnon aloituksesta syntyy valtion korkotukilainalla. [Krista Kiurun välihuuto] Me olemme kaksinkertaistaneet korkotukilainavaltuuden toissa vuoden toteutuneesta tasosta eli Marinin hallituksen viimeisestä vuodesta.

Ja jos sitten verrataan kansainvälisesti, Ruotsi toimi vuokrasääntelyssä. En ottaisi sieltä yhtään esimerkkiä asuntopolitiikkaan. Useimmissa muissa Euroopan maissa ei edes ole tällaista suhdannetasausmahdollisuutta korkotukilainavaltuuksilla, koska siellä ei tällaista valtion tukemaa, erikseen kohtuuhintaiseksi tehtyä asuntotuotantoa tule. [Vasemmalta: Eikö Saksastakaan kannata oppia mitään?] Me olemme käyttäneet varsin tehokkaasti vaalikauden sisällä suhdannepainotusta tähän vuoteen [Puhemies koputtaa] korkotukilainavaltuudella, ja itse asiassa suurin osa niistä työtunneista, [Puhemies koputtaa] joita tällä noin 10 000 aloituksella valtion korkotukilainalla nyt tänä vuonna tulee, tulee näkymään [Puhemies koputtaa] ensi talvena ja ensi keväänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.06 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä se on tunnustettu, että hallitus epäonnistuu talouspolitiikassaan. Tänä hallitus kertoi, että se luopuu itse asettamastaan alijäämätavoitteesta, ja paljon puhuvalla tavalla, nimittäin tämän ilmoituksen teki valtiovarainministeri Purra, mikä osoittaa sen, että tätä hallitusta johtaa Purran perussuomalaiset. [Aino-Kaisa Pekonen: Kyllä, näin on!]

Työllisyyttä on hoidettu erittäin huonosti. Se on jopa Euroopan huonoimmin hoidettu, ja keskeinen selitys tälle työttömyyden kasvulle on nimenomaan tämän rakennusalan ahdingko. Rakennusteollisuus vetää edelleen Suomea alaviistoon, Suomea taantumaan. Näkymät ensi vuodelle ovat edelleen heikot. Työllisyys ei lähde nousuun, vaan rakennusalalla odotetaan edelleen 20 000:ta työtöntä enemmän verrattuna aiempaan.

Pääministeri Orpo, kun te nyt kuitenkin pääministerinä vastaatte myös talouspolitiikasta ja myös työllisyyden hoidosta ja tästä kokonaisuudesta, niin on pakko kysyä: Ovatko

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

nämä rakennusteollisuuden luvut mielestänne tyydyttäviä? Riittääkö tämä teille työllisyyden [Puhemies koputtaa] ja talouden hoidossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo... — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä. [Välihuutoja — Vasemmalta: Kuka johtaa?]

16.07 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin tähän sosiaalidemokraattien kritiikkiin kohdistuen näihin mahdollisiin elvyttäviin toimiin tässä suhdannetilanteessa: En tiedä, onko se teidän ajatuksenne se, että tilanteessa, jossa hintamekanismi ei toimi markkinoilla, eli meillä on edelleen aika paljon tyhjiä asuntoja myymättä, ratkaisu siis olisi verorahalla rakentaa niitä tyhjiä asuntoja lisää. [Pia Viitanen: Valtion asuntorahastosta!] Juuri siitä syystä meidän ei ole niin paljon mahdollista kuin joillakin mailla [Vasemmalta: Kohtuuhintaisiako asuntoja tyhjillään?] tehdä erilaisia suhdannetoimia, [Hälinää — Puhemies koputtaa] koska meillä ei ole julkisessa taloudessa puskureita. [Keskustan ryhmästä: Ensiasunnon ostajilta veitte mahdollisuuksia!]

Mitä tulee sitten alijäämätavoitteeseen ja hallituksen hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin: Ei huolta, edustaja Tuppurainen, me tavoittelemme velkasuhteen vakauttamista vuoden 2027 tasossa ja pidämme siitä kiinni. Me olemme tehneet 9 miljardin toimet ja olemme täysin sitoutuneita tekemään niitä edelleen, mikäli tähän tavoitteeseen me emme ole pääsemässä. Miinus yksi prosentti per bkt on hallitusneuvotteluiden aikaan valtiovarainministeriön laskema laskennallinen arvo, [Puhemies koputtaa] joka pätee niillä luvuilla, jotka silloin olivat voimassa. Mutta moneen kertaan näistä on jo menty eteenpäin, [Puhemies koputtaa] kuten tekin tiedätte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.08 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömien määrä Suomessa [Hälinää — Puhemies koputtaa] todella on huolestuttavasti kasvanut ja näkymä edelleen on erittäin vaikea. Yhteistoimintaneuvotteluja käydään nyt monilla aloilla, ja monilla aloilla nimenomaan johtuen hallituksen päätöksistä. Erityisen huolestunut keskusta on hallituksen veropolitiikasta. Teidän erittäin rajut arvonlisäverokorotuksenne [Välihuuto kokoomuksen ryhmästä] ovat ajaneet monet yrittäjät vaikeaan tilanteeseen esimerkiksi sote-alalla mutta myös siellä rakennusosalalla.

Ja nyt todella esimerkiksi tämä esittämänne kotitalousvähennyksen heikennys, joka astuu voimaan ensi vuoden alusta, tulee johtamaan siihen, että esimerkiksi remontteja tehdään todennäköisesti yhä vähemmän. Eikö olisi viisautta nyt perua tämä kotitalousvähennyksen heikennys, jossa siis esitätte sekä enimmäismäärän laskua että omavastuun kasvatamista? Se tulee suoraan heikentämään työllisyyttä ja lisäämään myös harmaan talouden riskiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.09 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Verosopeuttaminen on mukana hallituksen työkalupakissa. Kokonaisveroaste ei kuitenkaan tällä hallituskaudella nouse siitä, mihin se asettui edellisen hallituksen toimien jälkeen. Ylipäänsä se, että kritisoidaan tätä arvonlisäveron yleisen kannan nostoa, on tieten-

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

kin oikeutettua — kyseessä on iso korotus. Muistuttaisin kuitenkin, että keskusta itse ehdotti omassa vaihtoehdossaan yhden prosenttiyksikön korotusta. [Mikko Savola: Vasta ensi vuoden alusta!] Lisäksi vielä oleellisempaa on muistuttaa, että te esitätte enemmän veronkorotuksia kuin mitä tämä hallitus on tehnyt [Oikealta: Ohhoh! — Antti Kaikkonen: Mitenkäs tämä kotitalousvähennys?] kokonaisuudessaan, joten teidän ehkä kannattaa tarkastaa tätä teidän omaa veropoliittista linjaanne ja vaihtoehtoanne suhteessa esittämäänne kritiikkiin. [Antti Kaikkonen: Kysymys oli kotitalousvähennyksestä!]

Mitä tulee sitten kotitalousvähennykseen, niin kyllä, valitettavasti tämäkin toimi on yksi meidän työkalupakissamme oleva, jolla haetaan siis noin 100 miljoonan euron säästöä. Siitä, miten kotitalousvähennys on viime vuosina kehittynyt: sitähan on hyvin paljon laajennettu, [Puhemies koputtaa] ja itse asiassa edelleenkin korotukset jäävät voimaan [Puhemies koputtaa] esimerkiksi öljylämmityksestä luopumisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.11 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luvut kertovat tosiasiat. Meillä on 54 000 avointa työpaikkaa, 279 000 työnhakijaa — jokaista avointa työpaikkaa kohti on viisi hakijaa. Tämä on tämänhetkinen tilanne, ja te kuritatte työttömyysturvan ja muun sosiaaliturvan leikkaamisella näitä 279 000:ta, ja täällä avoimien työpaikkojen sektorilla te ette tee mitään. Arvoisa pääministeri Orpo, mitä teidän pitäisi nyt ruveta tekemään muuta kuin luottaa siihen, että markkinat hoitavat? Nyt pitää toimia, kotimaista suhdannetta täytyy muuttaa toiseen suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.12 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä luulen, että tähän suhdanteeseen vaikuttaminen ei kyllä ole kovin helppoa, varsinkin kun otetaan se realiteetti huomioon, että myöskin se julkisen talouden liikkumavara on kohtuullisen pieni. Mutta sen sijaan nämä hallituksen työllisyystoimet alkavat kyllä vähitellen vaikuttaa, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Väärään suuntaan!] koska työn kysyntä kasvaa. Se myös tarkoittaa sitä, että meillä on kuitenkin näiden avoimien työpaikkojen lisäksi — joiden määrä on toki nyt alhainen, se on totta — aika paljon myös piilotyöpaikkoja, ja ne alkavat täyttyä. Kun paljon kiertää yrityksissä, niin kyllä sieltä aika usein tulee sitä viestiä, että ”jos kuulemme, että on sellaisia henkilöitä vapaana, jotka juuri meille soveltuvat, niin niitä otetaan”.

Eli tämä työllisyystilanne ei kaikkineen ole niin synkkä, mutta totta kai se työllisyyden vahvempi paraneminen lähtee liikkeelle sitten, kun talous lähtee kääntymään, todennäköisesti ensi vuoden puolella, ja 26—27 on oikea aika arvioida näiden hallituksen tekemien uudistusten merkitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.13 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuntotuotannossa on nähty tänä vuonna järkyttävä kuoppa, ja alalla on meneillään konkurssiaalto. Ala on hyvin suhdanneherkkä, eikä politiikalla olisi tätä kuoppaa voitu estää.

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

Ihmettelen sen sijaan kuitenkin, miksi hallitus on itse omilla toimillaan päättänyt valita syventää sitä kuoppaa entisestään. Te olette hallituksessa päättäneet leikata erityisryhmien asumisen investointiavustuksen, joka on konkreettisesti laittanut jäihin esimerkiksi opiskelija-asuntojen rakentamisen Suomessa. Rahaa on säästetty joitakin kymmeniä miljoonia, mutta samalla verotuottoja on ehtynyt. Samalla me tiedämme, että opiskelijoille ei tälläkään hetkellä riitä asuntoja. Asunnot ovat täynnä, jonot valtavat. Pelkästään Hoasilla on jonnossa asuntohakemuksia yli 10 000 kappaletta. Vuokrattavia asuntoja ei ole. Pelkästään Lappeenrannassa 80 opiskelijaa jonottaa paikkaa järjestettyyn väliaikaismajoitukseen.

Kysynkin ministeri Mykkäseltä ja arvон hallitukselta: Mikä on teidän ratkaisunne siihen, että kohtuuhintaista opiskelija-asumista riittää nyt, kun myös opiskelijoiden toimeentuloa heikennetään? Mikä on ratkaisu siihen, ettei yhdenkään opiskelijan opintopolku katkea yksinkertaisesti asunnottomuuteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.14 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, edustaja Virta, kun sanoitte, että hallituksen ARA-järjestelmään kohdistamat toimet olisivat syventäneet rakennusalan lamaa, [Vasemmalla: Kyllä!] niin jos meillä toissa vuonna oli ARA-tuettuja asuntoja reilu 5 000 ja tänä vuonna niitä on tulossa noin 10 000, niin kyllä ne ovat lisääntyneet tälle vuodelle. Me olemme paikanneet tätä markkinaehtoista asumisen lamaa kohtuudella siirtämällä tähän vuoteen niitä korkotukilainavaltuuksia. Vastaavasti sitten korkeasuhdanteessa on tarkoitus olla kuumentamatta markkinaa, kuten edellinen hallitus sinänsä teki. [Antti Lindtman: Onkos ensi vuonna korkeasuhdanne?]

No, mitä tulee sitten erityisryhmiin, kuten opiskelijoiden, vammaisten asuntoihin ja myöskin ikäihmisten asuntoihin, joita on erillisellä investointilahja-avustuksella vielä tuettu sen lisäksi, että on korkotuettu ja on valtion takauksella tapahtuva ARA-lainarahoitus näihin uusiin asuntokohteisiin, niin sen osalta todella olemme joutuneet kyllä leikkaamaan näitä avustuksia, ja tälle vuodelle sinänsä suhdanneluontoisesti lisättiin, sen leikkausta miedonnettiin. [Puhemies koputtaa] Sanon myös, että jatkossa meidän täytyy löytää tapoja [Sofia Virta: Mistä asuntoja opiskelijoille?] yhdessä opiskelija-asuntoyhteisöjen kanssa toteuttaa näitä hankkeita [Puhemies koputtaa] myös vähemmällä investointiavustusten osuudella kuin tähän asti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

16.15 Ben Zyskowiec (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, pitää tienata enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene. [Suna Kymäläisen välihuuto] Tällä haluan sanoa, että hallituksen esimerkiksi työttömyysturvaan ja eräisiin muihin sosiaaliturvakohteisiin tekemät rakenteelliset uudistukset tähtäävät siihen, että työnteke olisi aina kannattava ja kannustava vaihtoehto sosiaaliturvaan verrattuna. [Timo Harakan välihuuto]

Kun työmarkkinat paremmin rupeavat vetämään, mikä tapahtunee ensi vuonna, tulette vasemmalla näkemään, että nämä valtiovarainministeriönkin arvioimat positiiviset työllisyysvaikutukset näistä uudistuksista todellakin toimivat. Mutta, ministeri Satonen, voitteko vielä kerran rautalangasta vääntää, miten työttömyysturvan tekeminen kannustavam-

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

maksi vaikuttaa positiivisesti työllisyyteen? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Nyt oli paha! — Kimmo Kiljunen: Hankala kysymys oli kyllä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.17 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on aivan totta, että Suomi tarvitsee enemmän niitä ihmisiä, jotka ovat ylipäättään töissä, ja lisäksi enemmän niitä, jotka ovat koko-aikatyössä osa-aikatyön sijaan. On aivan olennainen kysymys, miten tämä kannustinjärjestelmä toimii: Paljonko enemmän jää rahaa käteen siitä, että on töissä, suhteessa sosiaaliturvaan, johon tulee tietysti työttömyyskorvaus ja jossa on lisäksi usein myös asumistukea ja muita tukia? Ja jos lisää sitä omaa työpanostaan esimerkiksi osa-aikatyöstä koko-aikatyöhön — se ei ole kaikille mahdollista, mutta osalle on — [Timo Harakka: Alepassako?] niin paljonko siitä jää käteen?

Eli olennainen kysymys on se, että aina, kun tekee enemmän töitä, siitä pitää jäädä myös enemmän käteen, ja kun tämä järjestelmä on riittävän kannustava, niin siitä ne työpaikat syntyvät. Tälle valtiovarainministeriö on laskenut 40 000 työllisyysvaikutuksen, joka realisoituu, kun talous kääntyy. [Välihuutoja vasemmalta — Vasemmalta: Jotain konkretiaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.18 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on nyt se, että tämä hallitus on tehnyt varsin kyseenalaisen euroopanmestaruuden huonossa työllisyyden hoidossa. Rakennusosalalla tähän mennessä arvioitu saldo on miinus 20 000 työpaikkaa, ja nyt hallitus entisestään synkentää näitä näkymiä omalla politiikallaan. Malliesimerkki tästä on tämä erityisryhmien investointiavustuksen raju, erittäin raju, leikkaus, joka iskee paitsi opiskelijoihin myös ikäihmisiin. Kyllä siellä kunnissa ja hyvinvointialueilla ollaan nyt todella huolissaan, koska me tiedämme kaikki ikääntyneen väestön asumisen tarpeet.

Mitä tulee tähän työllisyyteen ja hallituksen toimiin: Täällä Rakennuslehden otsikko kertoo, että investointiavustuksen leikkaus saattaa pysäyttää miljardien eurojen hankkeet. Tämähän on, ministeri, ihan hölmöläisten hommaa. Me tarvitsemme asuntoja ja me tarvitsemme buustia rakennusosalalle, ja nyt te leikkaatte ja pysäytätte miljardien investoinnit. Puhemies, olisiko nyt aika vaihtaa suuntaa ja perua tämä leikkaus? [Krista Kiuru: Eikö nyt tarvita kasvua?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.19 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuitte malliesimerkistä, mutta minäpä puhun MAL-esimerkistä. Te sanoitte, että hallitus ei toimi. Me olemme juuri saaneet MAL-sopimukset, maankäytön, asumisen, liikenteen sopimukset, valmiiksi kaikkien suurten kaupunkiseutujen kanssa. [Vasemmalta: Vihdoin!] — Ai vihdoinkin? Eli hieno asia, eikö niin, kiitos siitä. — [Vasemmalta: Siitä puuttuu asuminen!] 900 miljoonan hankkeet maankäyttöön, asumiseen, liikenteeseen. Me luomme sillä kasvua, yrittäjille töitä, asuntorakentamiselle tontteja, liikennehankkeita. Hallitus toimii, vaikka te sanoisitte mitä. [Krista Kiuru: Aivan samalla tavalla kuin aikaisemminkin!] Nämä hankkeet tulevat ja lähtevät liikkeelle aivan oikea-aikaisesti. Ne luovat uskoa ja poh-

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

jaa kaupunkiseuduille ympäri Suomen. Tämänäyttymisillä asioilla rakennetaan talouden kasvua, tulevaisuuden asuntotuotantoa, elämisen edellytyksiä.

Kaiken synkistelyn keskellä haluan sanoa sen, että talous on lähtenyt kasvamaan. Ensimmäiset kaksi neljännestä tänä vuonna talous kasvoi, ensi vuodelle lähes kahden prosentin talouskasvua. Tämä kääntyy, ja silloin, kuten ministeri Satonen kuvasi, nämä hallituksen uudistukset työmarkkinoihin, paikalliseen sopimiseen, työttömyysturvaan, erilaisiin asioihin, miljardin panokset osaamiseen, alkavat todella purra. Ja minä lupaan teille, että tämä talous kääntyy parempaan suuntaan [Puhemies koputtaa] ja ennusteet ja toteutumat tulevat olemaan loppuvaalikaudesta aivan erinäköisiä kuin tänään ennustetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.20 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen työllisyyskehitys on nyt erittäin huolestuttava, ja hallituksen työllisyyspolitiikka vaikuttaa perustuvan sille, että ihmiselle ilmestyy taianomaisesti työpaikka, kun hänen sosiaaliturvaansa leikataan. Tässä ajattelussa sivuutetaan tyystin se tosiasia, että työllisyyteen vaikuttavat keskeisesti esimerkiksi työn kysyntä, osaaminen, työkyky ja kohtaantotekijät. On ilmeistä, että hallituksen sosiaaliturvaleikkauksiin keskittyvä työllisyyspolitiikka on rampa ankka. Sen osoittaa jo se, että hallituksen tavoittelemien 100 000 lisätyöllisen sijaan on tullut 30 000 työtöntä lisää. Työttömiä on moninkertaisesti avoimiin työpaikkoihin nähden, ja erityisen heikko työllisyystilanne on nyt valitettavasti rakennusalalla.

Arvoisa hallitus, miten te perustelette työttömäksi jäävälle rakennustyöläiselle sen, että hän saisi työpaikan, kun hänen sosiaaliturvaansa leikataan, jos avoimia työpaikkoja ja työmahdollisuuksia ei yksinkertaisesti ole?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Satonen, olkaa hyvä. [Ben Zyskowicz: Selittääkö vielä kerran!]

16.22 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai talouden tilanne ja se, mikä on suhdanne, vaikuttaa siihen työllisyyteen. Eikä meillä ole nyt semmoista hokkuspokkuskeinoja, millä me saadaan tämä rakentaminen nyt yhtäkkiä ylös, se on tässä jo käynyt minusta varsin hyvin selville ministeri Mykkäsen vastauksista. [Vasemmalta: Edustaja Viitanen kertoi!] On jo tehty paljon toimia julkisen rakentamisen eteen. Tiedän, että monet kunnat ovat tehneet isoja rakennustyömaita ja on ollut järkevää nyt tehdä, kun on ollut hyvä aika rakentaa, ja se on työllistänyt monia ihmisiä. Mutta ei selaista ratkaisua ole tässä ja nyt.

Mutta se, mitä näillä uudistuksilla haetaan: Ne ovat pitkäaikaisia uudistuksia, on isoja vaikutuksia pitkässä juoksussa työllisyyden tasoon. Tämä on sillä tavalla, että meidän kannattaa kaikkien toivoa, että tässä onnistutaan, koska ei tämä 100 000 uutta työpaikkaa ole mistään tuulesta temmattu luku, vaan se tulee siitä, [Välihuuto vasemmalta] että me saamme meidän työllisyysasteen nostettua pohjoismaiselle tasolle ja voidaan rahoittaa tämä hyvinvointiyhteiskunnan pohja. Siitähän tässä on kyse. [Timo Harakka: Meillä oli se pohjoismaisella tasolla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

16.23 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän hyvin, että suhdanne on rakennuspuolella vaikea, mutta toisaalta ei kannattaisi kaivaa sitä kuoppaa syvemmäksi. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Just näin!] Ensimmäisenä te poistitte ensiasunnon varainsiirtoveron, ja nyt te olette heikentämässä merkittävästi kotitalousvähennystä. Aikoinaan, 2000-luvun alussa kun kotitalousvähennys täällä tehtiin, Ruotsin verovaliokunta tuli tänne katsomaan mallia siitä, minkälainen Suomen malli on. Nyt minä toivon, että he eivät tule ottamaan mallia. He ovat kehittäneet kotitalousvähennystä, me ajetaan sitä alas. Se tulee lisäämään harmaata työtä paljon, se tulee hoidon puolella tekemään merkittäviä miinuksia. Se voi staattisina lukuina näyttää VM:ssä hyvälle, mutta te tullette näkemään, että se tulee olemaan miinusmerkkinen loppupelissä — viivan alle jää miinus. Rakennusala on erittäin voimakkaasti ulospäin heijastuva — sillä on paljon heijastusvaikutuksia. Sen merkitys kokonaistalouteen on erittäin suuri. Kertokaa joku toimenpide, joka antaisi [Puhemies koputtaa] valoa rakennuspuolelle. Tällä hetkellä ei ole näkyvissä mitään, [Puhemies koputtaa] mikä tulisi tekemään sinne merkittävää muutosta. [Eduskunnasta: MAL-sopimukset!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.24 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean, tässä kun aikaisemmin jo erityisesti edustaja Sarkkinen viittasi tähän ylivuotiseen suhdannekehitykseen, [Keskustan ryhmästä: Se oli Lintilän kysymys!] että kyllä tässä sekin täytyy meidän kaikkien rehellisesti nähdä, että osin se rakennusalan suuri buumi — aiempina vuosina ylikuumentuminen ja se, että rakennusyhtiöillä oli historiallisen paljon asuntoja käsissä myymättöminä tänä vuonna — johtui siitä, että valitettavasti viimeisen kymmenen vuoden aikana on nousukaudella buustattu — investointiavustuksilla, korkotukilainoilla —, ylikuumennettu markkinaa ja kärjistetty rakennusalan usein toistuvaa suhdanneluontoisuutta, josta nyt kärsimme. Olisi pitänyt silloinkin ymmärtää, että nousukaudella vedetään julkista rakentamista pienemmäksi, kun muutenkin riittää töitä, ja sitten nyt, kuten olemme tehneet, olemme tuplanneet sen julkisen puolen tässä.

Kun edustaja Lintilä kysyi, mitä valonpilkkuja on, niin yhden kyllä tässä sanon: Meillä on sinänsä uunituoreesti avattu Euroopan investointipankin kanssa yhteinen tällainen erityisesti rakennusalaan keskittyvä puhtaiden ratkaisuiden takauslainapaketti taloyhtiöille ja rakennuttajille, ja sitä välittävät suomalaiset pankit, muistaakseni kuusi pankkia. [Puhemies koputtaa] Tässä vaikeassakin rahoitustilanteessa tässä on iso mahdollisuus nyt käynnistää niin [Puhemies koputtaa] korjausrakentamista kuin vähän isompia investointeja ensi vuoden aikana. Se Suomessa toteutuva investointimäärä voi nousta 700 miljoonaan euroon. [Timo Heinonen: Kuulostaa järkevältä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.26 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous- ja työllisyyskehitys on erittäin vakava. Todella Suomen työllisyyskehitys on tällä kaudella ollut Euroopan huonointa, ja vetoatte paljon suhdanteeseen, mutta sama suhdanne on ollut kaikkialla muuallakin. Jostain syystä juuri Suomeen on siunaantunut juuri se hallitus, joka onnistuu tässä kaikista huonoiten koko Euroopassa. Olen pitkään miettinyt, mistä ihmees-

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

tä tämä johtuu. Mutta kun kuuntelin äsken ministeri Satosta, niin tuli mieleeni, että jos hallitus onkin keskittynyt vain niiden piilotyöpaikkojen synnyttämiseen. Näitä, arvoisa hallitus, ei kannata piilotella, jos te saatte työpaikkoja synnytettyä. [Naurua]

Ja kun nyt lupasitte, pääministeri Orpo, että talous kyllä kääntyy, työpaikat tulevat lisääntymään, niin kuinka paljon te nyt lupaatte, että ensi vuonna työllisyys lisääntyy, kun tälle vuodelle te lupasitte 60 000, mutta valitettavasti on tullut 50 000 työtöntä? Paljonko te lupaatte ensi vuodelle? [Sari Sarkomaa: Sanoo puolue, joka piilottelee työllisyysvaikutuksia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.27 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen tietää, että työllisyys on monien asioiden summa, ja ei ole kauhean viisasta lähteä nyt mittaan yksittäistä lukua tässä heittämään. [Välihuutoja — Timo Harakka: Miksi te niin teette?]

Mutta sen sanon, että kun te arvostette nyt ja annatte tässä sellaisen käsityksen, että tämä Suomen heikentynyt työllisyys olisi jotenkin hallituksen vika, [Eduskunnasta: Ei!] niin minä kyllä ihmettelen, mihin se perustuu, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Se on varmaan edellisen hallituksen vika!] koska nämä hallituksen toimenpiteet, jotka hallitus on tehnyt... No, tietysti niistä merkittävin, kuten tämä työttömyysturva-avustus, on ollut voimassa kolme viikkoa, niin että ei ole vielä ihan hirveästi ehtinyt vaikuttaa, tai paikallinen sopiminen, joka on vielä eduskunnan käsittelyssä, ei ole vielä ehtinyt vaikuttaa. [Krista Kiuru: Sosiaaliturvan leikkaukset on olleet voimassa puoli vuotta!] Mutta ne aiemmat asiat, jotka nyt vaikuttavat näihin lukuihin, ovat ihan puhtaasti suhdanteesta riippuvaisia. Ei kai täällä kukaan tosissaan väitä, että ne toimet, joita hallitus ei olisi tehnyt työmarkkinoilla, eivät olisi työllisyyttä kasvattavia, koska tähän on se yleinen näkemys, joka näistä annettu. [Timo Harakka: Korona-aikana saatiin ennätystyöllisyys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.28 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Täytyy sanoa, että nyt tämä touhu alkaa mennä kyllä vähän pelleilyksi. [Välihuutoja] Sosiaalidemokraatit tässä salissa arvostelevat hallitusta työllisyyskehityksestä. Puhutaanko hetki teidän vaihtoehdostanne, puhutaanko hetki teidän työllisyysvaihtoehdosta... [Kimmo Kiljunen: Ei kun puhutaan hallituksesta! — Mika Lintilä: Tämä on kyselytunti!] — kuunnelkaa, kuunnelkaa — ...tuloksista, jotka te olette salanneet? Kysynkin työministeriltä: onko näitä tuloksia tuotu hallituksen tietoon? [Välihuutoja vasemmalta]

Sitten muistutan, että — kuunnelkaa nyt — julkinen paine on saanut Marinin hallituksen perumaan jokaisen leikkausta etäisestikin muistuttavan päätöksensä, Helsingin Sanomat 2021. Jos silloin nousukaudella oltaisiin sopeutettu, olisi niin, että nyt olisi ollut varaa tukea näitä aloja, joita tarvitsisi ehkä tukea. [Välihuutoja vasemmalta] Muistutan myös, että tänä vuonna tienpitoon on laitettu 4 000 tiekilometriä... [Vasemmalta: Korona ja Ukrainan sota!] — Nyt on minun puheenvuoroni. — 4 000 tiekilometriä on päällystetty. Viime vuonna Marinin—Saarikon hallituksen budjetilla päällystettiin 1 700 kilometriä. [Krista Kiuru: Onko tämä hallituksen vai opposition kyselytunti?] Se on rakennusalan tukemis-

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

ta, ja se jatkuu myös ensi vuonna. Julkistakaa teidän vaihtoehto ennen kuin arvostelette. [Vasemmalta: Ei ollut kysymystä! — Keskustan ryhmästä: Nyt pantiin ministerit koville!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyritään vähentämään hiukan tätä hälinää, joka varmasti haittaa myös istuntoa seuraavien kansalaisten mahdollisuutta kuunnella sen enempää kysymyksiä kuin vastauksiakaan. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.30 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taisi olla maanantaina, kun edustaja Joonas Räsänen Yleisradion lähetyksessä vaati hallitusta tunnustamaan, että te ette tule teidän omaan asettamaanne alijäämätavoitteeseen pääsemään. Ja tänään se kuultiin. Valtiovarainministeri Purra tunnusti, että hallitus on luopunut ensimmäisestä taloustavoitteestaan. Kiitän rehellisyydestä. Tänään kuultiin myös toinen uutinen, joka on se, että pääministeri asetti kasvutyöryhmän. Mielestäni se on hyvä uutinen.

Mielestäni nämä kaksi uutista kertovat, missä ongelma on ollut. Kyse on siitä, että te olette puolentoista vuoden ajan laiminlyöneet kasvutoimet, joita olisi tarvittu tässä ja nyt. [Oikealta: Voi voi! — Voi hyvän aika!] Ja juuri rakennusala on se, joka on teiltä peräänkuuluttanut toimia. Ja nyt kun te olette tätä käännettä juhlineet ja juhlimassa, sitä, että nyt tässä käänne tapahtuu, niin tässähan saatiin kylmää vettä niskaan tiistaina. Rakennusala kertoi, että kaksi kriisivuotta on takana ja on pieni neljän prosentin kasvu. Se ei edes riitä pysäyttämään tätä työttömyyden kehitystä siellä.

Ministeri Mykkänen, onko tämä ”käännös”, joka on tapahtumassa, joka on todella vaikea, joka jatkaa työttömyyden kasvua, niin riittävä teille, että teillä on varaa [Puhemies koputtaa] ottaa nämä [Jenna Simula: Yliaikaa!] erityisryhmien investointiavustukset niin alas, että se heikentää rakentamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Nyt minuutti on käytetty. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.31 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on lyhyesti todettava se, että nyt on nähty tänä vuonna osittain sen takia poikkeuksellisen synkkiä lukuja, että ylikuumensimme, osittain yhteiskunnan toimin, edellisen viiden vuoden aikana rakennusala, jolloin syntyi tuhansien asuntojen liiallinen varanto, minkä takia rakennushankkeet pysähtyivät. Nehän ovat pääosin aina yksityisillä markkinoilla tapahtuvia päätöksiä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Toiseksi, olemme tälle vuodelle tuplanneet sen korkotukilainavaltuuden toissa vuoteen nähden [Pia Viitanen: Puhutaan niistä erityisryhmistä! Saisiko siihen vastauksen?] ja kaksi kertaa enemmän kerrostaloasuntoja käynnistyy ARA-tuotteilla kuin mitä toissa vuonna.

Sitten, mitä tulee Lindtmanin tässä peräänkuuluttamaan asiaan, siihen, eikö nyt rakennusteollisuuden ensi vuoden näkymä edellytä... Jos me nyt veronmaksajien piikkiin jälleen elvyttäisimme voimakkaammin, niin se toteutuisi suurimmaksi osaksi yli vuoden päästä — koska aloitukset kestävät, ennen kuin lainavaltuudet on päätetty — ja osuisi todennäköiseen nousukauteen vuodelle 2026. Tästäkin huolimatta varmasti tarkkailemme tilannetta koko ajan, ja jos sitten näyttääkin siltä, että tässä oltaisiin nyt demarien ennustamassa ilmeisesti vuosikausien historiallisessa taantumassa, [Krista Kiuru: Pitäisikö nyt sitä luvitusta nopeuttaa, kun hankkeita olisi kyllä?] niin sitten mietitään varmaan näitä myös, mutta ei voi olla tervettä, että suhdannekäänteestä riippumatta [Puhemies koputtaa] yhteiskunta

Punkt i protokollet PR 92/2024 rd

pumppaa jälleen ylikuumentuvaan rakennusalaan rahaa, [Puhemies koputtaa] ja täytyy muistaa, että näissä on pitkät viiveet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. Nyt minuutti on käytetty. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.32 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tällä hetkellä ARA-tuotanto auttaa tässä tilanteessa jonkun verran, mutta jätätte, ministeri, kertomatta, että jo ensi vuonna nämä myöntövaltuudet pienenevät ja ARA-tuotanto on laske-massa. Ei ole kuitenkaan näkyvissä, että ensi vuonna rakennusala olisi palannut siihen en-tiseen tasoonsa, vaikka toki voi olla, ettei siihen ihan tullakaan pääsemään.

Te olette päättäneet tulouttaa Valtion asuntorahastosta 800 miljoonaa euroa, jolla te maksatte muita investointeja. [Vasemmalta: Kyllä, miksei sitä käytetty tähän?] Miten te näette tämän asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden, kun te puhutte tästä syklisestä asuntopo-litiikasta mutta te syötte sen eväät tulevaisuudessa? Lisäksi korjaaminen on romahtanut, ja te olette leikanneet tässäkin tilanteessa muun muassa suomalaisten lämpimästi tervetul-leeksi toivottamat energiaremontit, joita viime hallituskaudella otettiin käyttöön. Niillähän te olisitte myös saaneet apua sinne ilmastotoimipuolelle, mistä teiltä puuttuvat ne keinot, juurikin tältä sektorilta.

Kysynkin: miten te aiotte lisätä korjausrakentamista, ja voisitteko myös kommentoida tätä ARAn pitkäjänteisyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.34 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Ehkä ensinnäkin totean, kun viittasitte ensi vuoden ARA-tuettuihin aloituksiin, että itse asiassa sillä päätöksellä, joka helmikuussa talouspoliittises-sa ministerivaliokunnassa tehtiin, tosiaan tuplattiin tälle vuodelle korkotukilainavaltuudet historiallisen korkealle, koska suhdanteen ikään kuin syvennys on tänä vuonna. Myös ensi vuonna on korkeampi lainavaltuus kuin mitä oli ennen tuota päätöstä, ja tämän takia myös ensi vuonna sinänsä tulee näkymään näitä aloituksia suhdanneluontoisesti. Mutta se ei voi olla tosiaan pysyvä trendi, koska ne päättyvät nousukaudelle, ja se johtaa jälleen uusien on-gelmien pahenemiseen.

Mitä korjausrakentamiseen ja eritoten energiaremontteihin tulee, niin tässä suhteessa ensinnäkin on aivan selvää ja aivan rehellisesti oikein, että kun, niin kuin olette huomanneet, tässä pistetään menoja kuriin 9 miljardin sopeutuspaketilla, jossa osa tietysti on tu-losopeutumista ja iso osa menoja, niin kyllä myös tässä on jouduttu nyt tarkemmin katso-maan, mitä veronmaksajat lahjarahalla tukevat. Siinä on myös hankalia puolia, mutta sit-ten on muita asioita, joissa suomalainen veronmaksaja pääsee vähemmällä. Mutta hankkei-ta käynnistyy, kuten tämä 700 miljoonan euron [Puhemies koputtaa] rakennuslainapaketti, josta olemme nyt Euroopan investointipankin [Puhemies koputtaa] kanssa saaneet sovit-tua, ja siinä on kyllä myös kotimaista valtion rahaa toistasataa miljoonaa. [Pia Lohikoski: Unohditte kertoa, että lakkautatte koko ARAn!]

Frågan slutbehandlad.